

ЛЕМ.фм+

ПАНРУСИНЬСЬКИЙ ТЫЖДЕННИК № 3 04.04-10.04.2016

WWW.LEM.FM

« [...] між розгортанням цієї інфовійни режимом Путіна та дедалі більшою критикою **Радіо 'Руської бурси'** і частини православних ЗМІ на адресу воюючих українців існує прямиий

ЗВ'ЯЗОК » Богдан Гук, «Наше слово» №7, 2016-02-14
Пресовий орган Об'єднання Українців в Польщі

7

Іван Міклош може
бути міністром на
Україні

8

Вмер о. Чекай – поль-
ській священник для,
котрого не було
ліпших і гірших храмів

22

Дуляровы Братя

Зміст.

Рекомендуємо //

8

Вмер о. Чекай – польський священник для, котрого не было ліпших і гірших храмів

5

Лемківська аналітика

7

Іван Міклош може быти міністром на Україні

12

Програм Театру Александра Духновича в Пряшіві на місяць апріль 2016

15

Іриной Леґеза – священник і гумориста

17

101 років тому в Талергофі...

18

Сама вода

20

Неєднакий метер

22

Рецензії: Дуляровы Братя, Апликация «Кухарка» доступна для хоснувателів систему Вiндовс

24

В найблизшым тыжњи

24

Скоропис

Редакция:

Шефредактор:
Демко Трохановскій,
технічний редактор:
Наталія Малецька-Новак,
члены редакції:
Богдан Гамбаль,
Севериян Косовскій,
Петро Медвідь,
Павел Малецькій.

На окладинці зника Владимира Пугіна (фот. istockphoto.com).

Редакция.

Єднаймесья, кохаймесья, поважаймесья, любуймесья. Таки лозунгы чуєме всяди і од все – справа, зліва, зверху, од заходу і од сходу. Прекрасны то слова, котрых джерелом являт ся одвічна, природна людям прикмета быти в єдній нероздільній групі, сперта християнском науком о односинах гу ближнім. Вшытко – правда, але од теорії до практики барз далеко. Як то добрі, же бодай раз до рока приходит Великій Піст, коли то великы ідеї єднаймесья і кохаймесья оджывають з двойном силом.

На знімці шефредактор тыжденника Демко Трохановскій.

Період любовных закликів не тырват вічно і кінчыт ся враз з Великодньом. То момент, в котрым оддыхаєме глубоко, же час єднання ся скінчыл, бо кілько мож стерпіти, борючы ся з внутрішніма голосами, же не вытримаєме передпістных заложынь – отверати уста лем цілю прийнятя стравы. Щєстьом, уж спожываючы великоднє яйце, румегаючы освячену паску, приходят долгожданы думкы і припоминаєме сой о тых, што іх не любимє, бо кілько мож без них жыти? Декотры сут уж в тым евфоричным стані. На жаль, не вшыткы іщы одсвяткували тогорічну Пасху, зато тым більше похыльме ся над страданьом пістного єднання.

Остро вызначений труд строгого посту находимє в недавным тескті єдной фейсбуквой бльоґеркы з Устя Горлицкого (давнє Устя Руске – ДТ), котра часто пише в імени вшыткых Лемків. Жалію над тым, же не каждый Русин годен єй писаня прочитати, бо оно в польскым языку, але надію ся, же бодай каждый чул о тым явиску, шеруваным по вельох фейсбукowych групах, а і высыланым на електронічну почту. В більшости своїх гомілетичных текстів поясняла дотепер, м.ін. якы печальны муку горозят декотрым членам Руской Бурсы за іх фатальну

діяльність, але вкінци сме ся дочекали – несміло експонуваны в скорійшым писаню роздумы о єднаню і діліню довели до полной еґзеґезы той темы. Хоц, як ся дознаєме, не мат компютера, ани не знат го обслугувати, непрестанно піднимат на свій хребт тяжкій багаж своей просвітительской діяльности, спертій цінным знаньом ріжного рода експерток і експертів. А кєд придаєме гу тому факт, же е-майлі з проповідями, конвертуваны до формату pdf спеціальным софтвером, достаєме глубококом ночом – одраз чуєме благословлену поміч надприродной чудесной руки.

Як свій обовязок, а і заложыня, котре може выникати зо своєю назвы, труд єднання підняло недавно Объєднання Лемків. Лем припомну, же то українська організація, котра мат в своїм статуті записы єднання Українців з Лемківщыны. Пістний час од вшыткых нас вымагат ходити дальше як штоден ходимє, зато на посліднім засіданю свого заряду ОЛ приняло резолюцію, звязану з 70. річницьом Акції «Вісла» – о тотальным (об)єднаню! Його партиципантами мали бы быти лем старанні выбраны церковны, лемківскы і українскы організації. Тяжко повісти, якій был ключ селекції пропонуваных до з'єднання організацій, але ОЛ мат уж успішны пробы до завязуваня того рода коаліцій. В 2013 р., коли хотіла взяти дотацию лемківскій філології на Педагогічным Університеті в Кракові і передати єй на церковний праздник, сотворила враз з осмома інчыма організаціями стратегічний альянс, до днес остаючий таємным (альянты зложыли обітницю молчаня).

Каждий мат інчий таймінґ на пістне єднаймесья. Для декотрых інституцій постом являт ся час од высланя грантовых внесків до моменту оголошыня признаня дотаций, т.є. обіцянкы отриманя грошів. То період, коли войны тихнут, світ стає в місци, а по небі плынут хмаркы, маючы форму великого сердца. Кульмінацией такого посту сут його послідні дни («грошы обіцяли, але ци напевно дадут?»), аж вкінци приходит праздник – підписаня грантовых контрактів. Сут і таки, што радуют ся аж товды, коли всядят свої два пальці в ребро банкового конта, провіряючы, ци істо буде при чым ся веселити в торжество.

Кєд Вас чудеє пістна окладинка того номера ЛЕМ.фм+ – уж поясням. Недавнє єм спостерюг, же – напр., українська ґазета «Наше Слово» – піст зачынат даде в жолтни/октобрі, а кінчыт в грудни/децембрі (покус сходит ся він з Филиповым Постом). То барз небезпечний для здоровля декотрых єй редакторів-ідеологів час, понеже пістны страданя при кінци календарьового рока, т.є. не брехати на Стоваришшя Лемків, радийо ЛЕМ.фм, Русссску Бурссску, Маґочія, Дуць-Файфер, або інчы, фінансуваны в рублях, Мурянкы, можут довести до острого болю жолудка. Але, вкінци, зас приходит Великій Ден і зас мож ся тішыти святом. Аж до наступного посту. ●

То уж третій номер тыжденника ЛЕМ.фм+ (так, тыжденника – фурт ся не хоче вірити). Хоц закладали сме 10–12 сторін змісту, то перший і другий номеры далеко вышли поза заложены критеріи. Як буде дальше? Єм оптимістом, бо з анализы активности наших редакторів в 2015 році вышло, же на портали писали даде 22 сторони тексту/тыжден В ЛЕМКІВСЬКЫМ ЯЗЫКУ, з консеквентном і передуманом коректом, збогачаючы при тым наш языковий корпус о нову, як і стару (хоц часом незаписану) лексику. Зато моє зачудуваня в першым речыню є кус позуване, але як раз – на місци.

Хоц тыжденника не годен одділити од порталю (адже і з назвом того не вкрывае), чом сме порішыли в таку, як раз, форму войти? Мобілізуочо і кус страшно пан Петро нам написали: *аж єм стерп, бо хоц то гарде і шумне – вымагат окрисленой дисципліны і часового режіму. Але по тыжденнику остає історичний слід і документ, а дописы на портали днес сут, а заран іх може не быти. Тото єм ся навчыл, спілтворячы сайт lemkywpa.net, які*

яке є выдавцьом тыжденника, порталю і радия, котре дало імпульс і силу до дальшого діяня. Тот справопис єст писмом, яке мусиме высылати по урядах, жебы ся з грошів розрахувати. Провірте чысла, зміст і передумайте як лем хочете – чытайте, хоц то по польскы (детальне розрахуваня фінансове прийде неодола на електронічну почту). Заохочам тіж інчы організації до вказаня своїх документів з діяльности – особливо рецензентів, експертів од чорного піяру.

Дякую редакції наших медий, котра публикує полемічны тексты і фельетоны, які вызначають наш дискурс, як тіж гармонограм русиньскых подій з цілого світа. Не мож забыти о радия, котре непрестанно грат уж такой 5 років (на празднуваня прийде час неодола). Тепер повім іщы барже нескромні – НАШЫ ідеї і думкы сут так добры, же фурт сут інчыма малпуваны (чыт. копіюваны). Бесідує ся часто о нас, же ділиме, але то чыста іпокризия і маніпуляция. Так, мы люде, які не слизгають ся помедже популістичныма і порожніма слоґанами. Мама одвагу повісти: хто мы і што думає – без посередників. Зато тіж фурт вказують ся о нас абсурдальны і агресивны тексты в антилемківскых медиях, інтернетовых форах – приміром того серия «Нашого Слова», котре опублікувало м.ін. текст О. Масля, котрий мусіл простувати сам Ведучий ОЛ (тільки было в ним брехні), ци недавне зоставліня політики Путіна (!) з Руском Бурсом (текст Б. Гука, якік тепер воює на першій лєнії фронту антилемківской коаліції. Треба признати, же тяжке оружа вытігат ся на борбу з Лемками, тяжке – наступне буде певно хемічне...).

Павел Малецкій

paulo@lem.fm

давно спілосновали сме разом другыма людми, бо хоц опублікували сме вельо цікавых і вартістных текств, то кед была потреба тото одгребати і зобрати – нияк не было годно. Може і світ іде в тым дигітальным напрямі, значыт редукації тексту друкуваного на річ віртуального (напр. американьскій «Newsweek», або «The Independent», які доцяп з друкуваня зрезигнували), але нам бы ся хотіло выдрукувати – хоц бы лем для нашой бібліотеки. І для себе выдрукуєме..., але може і вы хочете такой гардий примірник достати до рук? Ціна буде залежна од того, кільки буде охочых, бо чым більше примірників, тым туньше. А кед лем будете хотіти – будеме брати лем за кошты друку (котры при низкым тиражу в кольорі не будут малы) – кед сте бодай лем вступні заінтересуваны, то напиште до нас на tyzdennyk@lem.fm. Выдавати пресу будеме за дотацію, котра є, яка є – для вельох висока, але, по правді, професійоналізації, гу котрій стремиме – неприхильна, але кед лем буде кому чытати – мы будеме писати. Кед і Вы хочете дашто написати, прібуйте – може ШефРедактор пустит, все вартат прібувати. Фурт ждеме тіж на спілпрацівників, постійных і часовых – в ріжних професиях. Мойом мрийом єст написати даколи оголошыня: затрудниме на етат. На жаль, функціонуєме в трибі річных конкурсів, котрых быта ништо не заґварантує, хоц бы і на рік допереду. Зато тяжко ся доцяп посвятити «русиньскій» роботі, лишыти «корпо», або інчого капіталістичного чорта. А з робліня «по годинах» – лем провізорка і коротке заанґажуваня.

Але дост наріканя, треба подякувати вшыткым тым, які в таких, а не інчых обставинах роблят на хосен нашой культуры. На портали lem.fm публикую мериторичний справопис з діяльности Стоваришыня Руска Бурса,

Іщы раз дякую вшыткым Бурскам, котры без огляду на неґативний піяр, якік нам прібують робити інчы, не шмарили вшыткым і не перестали ся старати за наше дідицтво. Наш язык уж реальні пропал в Америці і в Україні (посеред переселенців), а на Лемківській, Підкарпатській і Пряшівській Руси та на інчых наших корінных территориях – тримат ся дост планно. Такы сут факты і їх колоровыма сторонами не зміниме – але што можеме, прібуюме робити.

На конец, чого найвеце желам собі і Вам – приемного ЧЫТАНЯ. ●

Петро Медвідь
petro@lem.fm

Іван Міклош може бути міністром на Україні.

влада Арсенія Яценюка стратила векшыну в парламенті, сучасным председом парламенту Володиміром Гройсманом.

Не хоче прийти о обчаньство

Міклош понуку прияв з тым, же до функції піде лем кідь му зістане державне обчаньство Словацькой републіки. Кідьже на Словакії платить закон, же здобытьом іншого обчаньства страчат чоловік обчаньство словацьке, і на другім боці є на Україні платный закон, же членом влады може быти лем граждан України, Міклош в тім видить реальный проблем, бо, як повів, страта словацького обчаньства бы про нього была нездолательнов барьеров про вступ до нового владного кабінету на Україні.

«Технічны» можливости на рішіння того проблему суть дві. Партії Most-Híd ся почас другой влады Роберта Фіца подарило протиснути в парламенті, жебы было можливе жадати міністра внутрішніх справ о выняток зо закона, і так зохабити собі словацьке обчаньство і по здобыттю іншого державного обчаньства. Другов можливостю є, жебы Україна наскоро прияла закон, котрый бы уможнив быти членом влады і людям, котры не мають українське обчаньство. І по вірішнію того проблему Міклош про меді повів, же покля має быти міністром, буде жадати і сповніня дакотрых програмовых условій. Тоты близше не шпещіфіковав.

Міклош бы не був першым, хто бы пришов до української влады «звонка». У дотеперішній владі Арсенія Яценюка были міністерка фінанцій Наталі Яреско, котра ся народила в Споєных штатах Америки (Іван Міклош їй робив теперь пораду), міністер господарства Аіварас Абрамачіюс, котрый походить із Литвы а Александер Квіташвілі, котрый був перед тым міністром здравотництва в Грузії.

Одтеперь ем Русин

Покля бы ся став Іван Міклош міністром фінанцій і віцепремером у новій українській владі, якбач бы ішло о найвысше поставленого Русина на Україні, котрый ся ку свому походжіню гордо голосить.

У 2011-ім році собі записав русиньску народность і в кампані перед переписом неселія о тім одкрыто говорив. Про словацькый тыжденник *týždeň* в розговорі під назовов «Одтеперь ем Русин», котрый з ним робили у 2011-ім році втогдышні редакторы часопису Йозеф Майхрак і Ярослав Данішка, Міклош говорив:

«Має то таку чудну історію. Обидвоми мої родічі были Русины, но я ем собі все писав словацьку народность. Може і зато, же ем ку тому ани не був виховльований, но і зато, же почас комунізма не існовала русиньска народность, а лем українська. Теперь ня ословили русиньскы оганізації і усвідомив ем собі, же кідь обидвоми мої родічі были Русины, та і я ем бізовно Русиним. І ем ся ку тому гордо приголосив».

Далше Міклош на вопрос, ці бісідую по русиньскы, продовжує: «Не бісідую, але вшытко розумію. Мої стары родічі, ку котрым ем доста часто ходив, бісідовали по русиньскы. Но я вже вырастав у Михалівцях, Рожняві і головно у Вранові над Топльов, де ся бісідую скоріше по земплінскы. Значіть, знам гуторец, но вже не знам бісідовати».

Хто є Іван Міклош

Інж. Іван Міклош ся народив 2-го юна 1960-го року у Свіднику. Є словацькым економом русиньского походжіня. Почас його діяня у двох словацьких владах Микулаша Дзурінды (рр. 1998–2002 і 2002–2006) Словакія зназначіла дакілько успіхів, міджі котры належить вступ до OECD, NATO і Европской Унії. Знамым ся став як підпредседа влады про економіку (рр. 1998–2002) і почас його міністрованя на міністерстві фінанцій (рр. 2002–2006). Під його веджіньом зробило ся много економічних реформ і Словакію в тім часі зачали называти «Татраньскым тігром», кідьже вдяка реформам пришли много заграничні інвестиції і знижыла ся безробітність, чім ся Словакія зарадила міджі найскоріше роснуче економікы в Европській унії.

В рамках партійной приналежности був Міклош в рр. 1992–1993 першым підпредседом партії під назвов *Občianska a demokratická únia*, в рр. 1993–2000 був у партії під назвов *Demokratická strana*, де був еден час і председом. Од року 2001 до року 2014 був членом партії Микулаша Дзурінды під назвов *Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana*. З партії в році 2014 одышов ведно із Дзуріндом.

Першыраз був міністром в роках 1991–1992, коли рядив Міністерство приватізації Словацькой републіки. В рр. 1998–2002 був підпредседом влады про економіку. В роках 2002 аж 2006 був підпредседом влады і міністром фінанцій, таку саму функцію мав потім і у владі Іветы Радічовой в рр. 2010 аж 2012.

Окрім того був гувернером Світової банкы за Словакію (1998–2002), гувернером Міджінародного валутового фонду за Словакію (2002–2006), гувернером Европской банкы про обнову і розвой за Словакію (2002, 2006) і членом Рады міністрів фінанцій Европской унії – ECOFIN (2003–2006). ●

Піо 1989-ім році був єдным із мала людей, котры розуміли словацькому (чехословацькому) торгу і економіці. Вецераз був членом влады, мав функції у світових і европских інституціях. З його меном суть повязаны важны економічны реформи, котры одштартовали по 1998-ім році, коли скінчив во владі Владимир Мечіяр. Русин Іван Міклош має теперь понуку робити міністра фінанцій на Україні.

Реформи, котры робив в словацьких владах бы теперь од нього хотіли і на Україні. У тотых парламентных выборах на Словакії не кандідовав, і про словацькы меді повів, же дав згоду на то, жебы вступив до новой української влады як віцепремер і міністер фінанцій. О тім мав особно їднати з українським президентом Петром Порошенком і його кандідатом на премера, кідьже

Перед парома днями, 26. марця 2016 р., вмер о. Мечыслав Чекай – польскій католицкій священник, якій вславил ся выратуваньом од знищыня парунадцетьох лемківскых церкви. В протягу 50-літньої душапстырской службы сохранил вельо знаных костельных і церковных діл штуку.

О. Чекай вродил ся 1. січня/януара 1938 рока в Курові. Богословскы науки поберал в семінарії в Тарнові, скінчыл філософічно-теологічны студіі. Высвячений был в 1962 році, пак высланий служыти в парохіях в по-выселенчых селах Лемковины. Там захопил ся красом лемківскых церкви і зачал старати ся о іх ремонтуваня і перетырваня. Привертал давний куншт архітектуры і выпосажыня церкви. Ремонтувал стары плебанії, однавлял і назад монтувал іконостасы, консервувал престолы, олтарі, одкрывал безцінны іконы, ремонтувал церкви внутрі. Дбал при тым о оригінальност і автентичност будовель, вірност традиції, в якій были поставлены, а тіж о мериторичну і технічну правильност веденых робіт. Зберал фахову літературу, досвідчыня, пошырювал знаня о артистичній культурі Лемковины, консультувал ся з фахівцями. Вшытко прото, жебы реконструкції ремонтуваных объектів были як най-вірнійшы, а коли тото не было можливе, гармонізувал форму новых элементів выпосажыня зо стильовым та ідейовым характером середины.

О. Чекай підкрислял, же неє ліпшых і гіршых – так само старал ся о костелы, як і о церкви. Його пут зачал ся од церкви в **Матійовій**. О. Чекай служыл там в рр. 1967–1973. Давна грекокатолицка церков Покровы Пресвятой Богородиці мала прогниту зрубову конструкцию, в декотрых місцях могла ся завалити. Духовний осушыл храм, положыл дренаж, одремонтувал дзвінницю, заінсталювал електрику, забезпечыня перед громами, а всереднині положыл нову підлогу і привернул традиційний уклад. В іконостасі помістил царскы ворота з XVIII ст. зо спаленой церкви в **Новій Веси**.

« Церкви не сут ани рускы,
ани польскы, лем божскы... »
слова о. Мечыслава Чекая

фот. bogusza.pl

Вмер о. Чекай – польскій священник для, котрого не было ліпшых і гіршых храмів

Наталія Малецка-Новак
natalia@lem.fm

В 1979 році о. Чекай обнял парохію в **Чырній**, до котрой приналежала і церков в сусідній Перунці, в звязку з чым духовний занял дя двома наступныма забытками – церквом свв. Космы і Даміана в **Перунці** з 1798 рока і св. Параскевы з Чырной. В церкви в Перунці направил бляшаний дах і занял ся головні середином, м.ін. реконструкціом іконостасу. В Чырній треба было одбудувати найперше мурувану плебанію з кінця XIX ст., а пак осушыти вільгітний будинок церкви і привернути оригінальну форму олтарной части – пересунено іконостас (авторства Копыстяньского) на його перше місце. На стіні олтаря повішено одновлену рококову ікону св. Параскевы з II пол. XVII ст., переведено тіж консервацію бічного олтаря з кінця XVII ст.

На чырнянській плебанії о. Чекай основал працюю реновації забытків, де консервовано елементы церковного выпосажыня, тіж церковны стародруку, які нашли ся в останцях парохіяльной бібліотеки. Сусідні парохы привозили до той працюні інчы елементы выпосажыня, цілю реновації.

В 1983 році о. Чекай достал під опіку церков в **Баниці**, яка находила ся в трагічным технічным стані. Треба підкрислити, же священник сам зголосил ся до той опікы, жебы мочы выремонтувати церков. Церков свв. Космы і Даміана в Баниці была такой в руїні, надгнила, нищыла єй вільгіт. Католицкій духовний привернул обитя гонтом і оригінальний вид олтаря, выремонтувал вежу, одбудувал стару ризницю і притвор, реставрувал іконостас, до якого здобыл новы діяконьскы і царскы ворота, допасуваны до цілости. До олтаря о. Чекай ввюл забытковы елементы выпосажыня, перенесены з інчых храмів. При західній стіні части храму вірных поставлено олтар з іконом Вознесіня Господнього, яка походила з церкви в Чертіжnym. Повело выремонтувати ся тіж по части будинок плебанії, не в цілости, бо част объєтку занимал товды склеп. Вчас ремонту церкви в Баниці о. Чекай одкрыл єдно з найскорше знаных на обшыри сандецкой землі діл іконостасового малярства – фрагменты Деісус з перелому XVI/XVII ст. По мозольній консервації, одновлены іконы в 1985 р. завішены остали на стіні баницкой церкви. При одкрытю Деісус найдено і одремонтувано тіж пару інчых ікон.

Вчас баницкого періоду службы, о. Чекай занял ся муруваном церквом в **Ізбах**, яка вымагала конкретного ремонту. Священник причынил ся до захороніня перед зруйнуваньом церкви в **Біличній**. Не міг пережыти, же о хвилю зникне з краєвиду так красні положена церков. Змотивувал до работы баницкых католицкых парохіян і зимом 1984 рока, в соспільным чыні, екіпа під керівництвом теслі М. Козуба з Баниці, в найбільшым снігу, выремонтувала церков. Літом 1985 р. посвячено одновлений храм.

Осіню 1986 о. Чекай муслі лишыти Баницю. Перенесено го на парохію в **Милицу** і хоц был там лем з рокы (1986–88), был в силі выремонтувати не лем милицку церков, але і другу – в дочырній **Андриівці**. В Милицу

вмінено нижню част зрубу, заложено гонт в місце шалюнку, вмінено підлоги. Рококовий іконостас вимагал частичной реконструкції і монтажу. До олтаря о. Чекай спровадил і одновил престіл з неіснуючої цекрви в Камяній, якій перенесено до костела в Буківці.

В роках 1989-90 служыл в парохії св. Михала в **Брунарах Выжніх**. В XVIII-вічній цекрви упорядкувал середину і частично розобрал хор в храмі вірных. Найдошлше служыл о. Чекай на парафії в **Лелюхові** (1988-89 і 1990-1995), тіж нашол ся там на своє желаня, жебы мочы заняты ся там-тышньом, одтятом од світа цекрвом. Тесля з Баниці – Козуб, і гын керувал роботами. Найперше побудувано нову плебанію (стару занимала родина керівника школы), пак нову дзвінницю. В середині цекрви о. Чекай зарекомендувал усунути мур медже олтарьом а храмом вірных та одвернути іконостас фронтом до вірных. Привернул хор над притвором, одтворил деревяну підлогу, одновил ріжны элементы выпосажыня. Завдякы консервації лелюхівского іконостасу, доведено, же был він малюваний не Богданьскыма, як бесідуют деякы джерела, лем Віктором Зомпгом з Бардийова в 1873 році. Тот сам артиста єст тіж авторм іконостасу і поліхромії в сусідній цекрви в Андирівці.

Церков св. Михала в **Дубным** тіж вимагала ремонту – треба было положить дренаж, вмінити зрубовы столпы, част гонтів, заложыты новы ринны, помалювати дах. І тото о. Чекай довершыл. Справил тіж до цекрви кришталовий палук.

Од вересня 1999 рока о. Чекай нашол ся на парафії в **Богушы**. Од наступного рока довершыл капітальний ремонт храму. Одтворил цінний іконостас, очыстил стары іконы, привернул середині ей оригінальний вид. Завдякы закликаным фахівцям, повело ся захоронити фрагмент ряду Деісус, правдоподібні аж з 1627 рока. Притяты дошкы з іконами одкрыл о. Чекай – схоснувано іх до прикрашыня престола. Давний престіл выремонтувано і поміщено як бічний олтар до філіяльного костела – муруваной, давной православной цекрви. Сумлінні выремонтувана цекрвы в Богушы была остатньом, яком занимал ся о. Чекай, што было повязане з погіршыньом ся стану здоровля священника. Духовний остал в Богушы, але обовязкы ректора передал інчому отцьови. Од 2014 муслі лишыты сандецку землю і замешкати в Домі Отців Пенсійонерів в Тарнові.

Описаны події, то лем част робіт при вміненых цекрвах, тяжко списати іх вшыткых, але і на основі того, што напісане powyже, каждый чытаючий сам може легко поставити сой внескы. О. Чекай до кінця оставал скормным чловеком, не жаждаючым славы за рокы тяжкой роботы і труд, якій вложыл в выратуваня цекрвонных забытків. ●

Текст напісано на основі архівальной бесіды з о. Чекайом (архів радия ЛЕМ.фм) з марця 2013 рока та допису Тадеуша Трайдоса пн. *Na odsiecz przeszłości. Dzieło księdza Mieczysława Czekaja.*

На знимках цекрви (од лівой): в Ізбах, Лелюхові, Дубным і Біличній. Фот. Демко Новак.

Програм Театру Александра Духновича

в Пряшові на місяць апріль 2016

«ТЯПАКОВЦІ»

Дія славной драматизації прозаїчної предлогы визначной словацькой писателькы з епохы критичного реалізму Божены Сланчковой – Тімавы вас перенесе до минулости, на село, до дому великой родины Тяпаковців, котра є прославлена тым, же є лінива і не має дяку будьшто робити. Інсценація живо, з легкостю, забавно але з ідеовою глуквою підкреслює потребу освободити ся од наносів минулости в проспях будучности, котра ся основать на старых пілірах, но не сміє їх зохабити цалком спустнути. Жывот ся мусить жыти!

6.04.2016 (Велика сцена, 19.00 год.)

«МОСКВА-ПЕТУШКИ»

Твор Москва-Петушки Венедікта Єрофеева є часто означованый як роман-поема, і бере ся за ключовый твор російской постмодерны. Історія є барз проста: Венечка ся збудить скоро рано по перепитой ночі на ґарадічах московского панелаку, напийтый у весмірных параметрах. Но вирішыть, же навщівить свою любов в Петушках, містечку далекім дакілько годин влаком. Почекать, покля одкрыють першы склепы, накупить деякы предмети котры треба ку пережыттю (або скоріше ку непережыттю) той драгы... І іде ку желізничній штації. Наступить до влаку і... Дійде до ціля своей драгы? Не дійде? То вже не повіме... Біблія алкоголіків, так є тот поема часто і правом называна. І зато, же алкоголіци цілого світа суть братя, бо їх звязує тот найсилнішый звязок, творцьове собі дозволили позмінити підназву інсценації на «Біблія алкоголіків».

9.04.2016 (Мала сцена, 19.00 год.)
13.04.2016 (Мала сцена, 19.00 год.)
14.04.2016 (Мала сцена, 19.00 год.)

«ПОЛЕПЕТКО»

Музикална приповідка Петра Столічного з текстами співанок Яна Штрассера і музиков Ігора Базліка приносить забаву, гумор і смішны ситуації, до котрых діставать ся головный герой Полепетко, што поплете вшытко.

10.04.2016 (Велика сцена, 16.00 год.)

«ОКРЕСНЫЙ ШПЫТАЛЬ»

Чоловік ся ани не сподівать і зразу ся дізнать, в якім жьє маразмі. Невыразно то припоминать шалений дім. Має лем дві можливости! Сплынути з оточінном, або спробовати дістати ся вонка. Є дакілько драг: зміна ідентичности, еміґрація, і кідь нереална, так ходем до свого ввнтра. Можливість одмітнути жывот є оснований, но не найприємнішов. Умерти на старобу, хоць є природне, но хто бы так довго чекав... Революція? Може, але має смысл революція в шаленім домі?

16.04.2016 (Велика сцена, 19.00 год.)

«КАПІТАН КЫЯНКА»

Приповідка о справедливім кральові і його трьох дівках. О бідакови дракови, котрый даремно пришов о свої головы. Приповідка зо вшыткым, што ку тому належыть – авантуров, співанками, великым весільом і щастливим кінцьом, досправды заінтересує дітячу і дорослу публіку.

17.04.2016 (Велика сцена, 16.00 год.)

«ФАНТАЗИЯ»

Пруткова Фантазія є легоньков комедійов зо співанками. Публіка ся буде коло позераня на ню файно забавляти. А нелем того! Козьма Прутков (леґенда, но ведно з тым выдумка і фікція) – в реалности Алексей Толстой і Алексей Жемчужников, написали «vaudeville» Фантазія із ясним заміром: пародованьом того жанру высміяти ся туньому смаку втогышньої сполочности. Криве дзеркало того твору і днешній публіці вказує то, што денно конзумує. Річі і творы, котры ей вже ани не бавлять або бы ей бавити не мали. Бо іде о бесцінну забаву і гіч. Песа такы творы нелем зосмішнює, але ся односно них і критично вставлять. Кладе вопросы: У якім світі то днешь жьєме? У світі досправдовых вартостей або повсякденной поверхности? Існує іщі уменя, або лем його карікатура? Обколесує нас гіч – в чінах і думаню? На чім ся іщі (або вже лем?!) в театрі докажем забавляти? І о тім є кекешна, делікатно себепародічна, но все іронічна театрална комедія із пера російского класка.

20.04.2016 (Велика сцена, 19.00 год.)

Іриней Леґеза – священник і гумориста

Богдан Ґамбаль
gambal@lem.fm

1. квітня/апріля 1861 р., в селі Туря Быстра, недалеко Перечина на Підкарпатській Русі, в родині грекокатолицького священника народил ся – Іриней Леґеза. Його родиче захотіли, жебы і їх сын скінчыл духовну семінарію і остал священником. Прото выслали го найперше на науку в ужгородській гімназії, а пак в тамтышній духовній семінарії. Был высвячений в 1885 р. і наперед остал церковным дяком в селі Туря Пасіка. В 1892 р. приділена му была парохія в недалекій Кленовій (при Убли, днес Словачія). През близко тридцет років давал реліґійну послугу в Кленовій і Кальній Розтоці, де была філіяльна церков. В обох селах розвинул успішну соспільну діяльність. Борол ся з пиянством. Основал в Кленовій «Братство терезвости». Активізувал громаду до будовы школы. Заложыл кредитову кооперативу, яка несла фінансову допомогу селянам при выкупуваню землі. Під псевдонімами Іван Лоцуга і Карпатскій зачал публикувати в русиньскій пресі. Вчас

І Світової Войны мадарскы власти плянували осудити отця Іриней Леґезу за приписуваню му панславистичны погляды і соспільну діяльність.

О. Іриней Леґеза лишыл по собі велику спадковину літературных творів, які печатал в газеті «Наука» і в альманаху «Місяцьослов». Найбільше знаны сут його коментарі і полемічны тексты, дотуляючы ся соспільных і культуровых проблемів Русинів. Публикувал їх як листы до редакції, під наголовком «Дописы». Єст автором численных практичных порад на тему газдуваня і агрономії, друкваных в циклю «Просты бесіды». Лем найважнійшы в його літературній творчости сут оповідання, байкы та гуморескы з сельского жытя. Оповідання о. Іриней Леґезы мож поділити подля сюжетів: гумористичны «Циган і смерт», «Як стал Максым віщом», «Конец фіглям» (тото остатне припоминаме за «Місяцьословом» з 1922 р.), моралізаторскы – «Андрий, блудний сын», «Св. вечер», «Чорна яма», «Жебрак»,

«Вязник» і социяльны – «Чычанич», «Бочка зі сливами», «Скупий Іцко», «Послідня карта». Все найпопулярнійшыма были єднако його гумористичны творы, о чым припоминаме по тілько што минулій прімаапрілісовій даті – 1. квітня/апріля, т.є. в 155. річницю його народин.

Вмер о. Іриней Леґеза 8. вересня/септембра 1929 р. в селі Туря Пасіка на Підкарпатській Русі. ●

« о. Іриней Леґеза – грекокатолицькій священник, соспільний діяч, писменник, публициста »

101 років тому в Талергофі...

Талергофські типи, рис. Ярослав Гелетович
(за: Лемківській Річник 2004, вид. Стіваришья Лемків).

4 КВТІНЯ. — Днеска перший ден Великодня. Уж осмий місяц мучу ся в неволи. При діліню ся яечками преказуєме сой великодні жычыня. Докторови Коллерови повірено опіку над семома бараками. Перший одділ (гоф) дано Пістингерови з Галичыны. Іде мі з носа кров. Враз з вітцьом і п. Попельом замешкую в маленькій кунатці, в другій, такій же, замешкує продавчыня з кантины.

7 КВТІНЯ. — О 9. годині рано двадцетеро люди, серед них о. Владимир Бачыньскій, выїзджают до Грацу.

Вчера о. Обушкевич з Олифанту, Па. в Зъєднаных Станах Америки, прислал 300 корон на руки Михала Дубика – для поділіня медже потрібуючыма Лемками. Америцкы емігранты зо села Лоси (горлицкого повіту) прислали на руки Андрия Карела 250 корон – для поділу медже лосянами. На руки Кузяка з Богушы пришло 300 корон для Лемків. О. Василий Курилло робит список интернуваных Лемків.

На полуденок дают недоварену поленту (кукурудзянку). Хворых на тифус преносят до новых бараків. Стрічам юристу Юрия Полошыновича..

8 КВТІНЯ. — Ліє. Болото страшне. Маленькій хлібчык коштує 52 гелеры, булок нияк не дают. Палаша і я отримуєме лист од о. Михаіла Вербицкого, котрий ци не перший дал о собі знати; інчы звільнены, хоц і обіцяли написати, не дотримали слова. Головка чеснку коштує 24-26 гелерів, а літра вареного молока 40 гелерів. Кавальчык торта (але якого!) – 36 гелерів. В лаґрі сут такы склепы: молочний, з хлібом і булками – котрых переважні неє, мясний (з кобасами), трафіка і склеп для „карантину” – де продавчыньом є Німка (Швабка). В молочным продає панна Зося з помагаючым ій дівчатом, в склепі з печывом – Полякы, в трафіці – судя Гіссовскій, а в мясным – Рускій зо заграниці, в котрого мож набыти і яблка, помаранчы і інчы спожывны продукты. Гварят, же за штырі місяці рыжа Німка заробила лем на хлібі і теі зо тисячів корон. До лаґру прибыла в выношених лахах, тепер же обросла в пірка і задерат горі ніс. Окром того сут в лаґрі агенты, котры посередничат медже нами а торговельныма фірмами в Грацу, серед них: Теофан Мороз, Ткачук, капраль Гельман. О. Сенник продає знимкы I і II одділів і цмонтеря – по 70 гелерів. Трафляют ся тіж тайны продавці спиритусовых напитоків – як Д. і інчы. Папіросы продают гімназисты.

9 КВТІНЯ. — Дезинфекция нашого бараку полігат на спрысканю го од середины лизольом. Річы, жебы ся не псули, выносиме на двір, а пак вносиме назад. Кварантанна для военноплінных одкликана.

10 КВТІНЯ. — Ділят медже Лемків пінязі, присланы з Америки. Дезинфекция землянок і бараків III одділу.

Од тифусу вмер в остатнім часі лем еден человек..

ТЕОФІЛЬ КУРИЛЛО
Дневник Лемка з Талергофу
(Лемківській Річник 2004, з великоруского языка перевюл Петро Трохановскій)

Сама вода.

Богдан Гамбаль
gambal@lem.fm

« Лемківській добротан то постерігане групом субъективне одчуття гармонії, поводжыня та самозадоволення, ачий щестя, котре ся бере з приналежности. Невельо ест таких, котры днес Лемковині грают побідну пісню »

1 Пару років тому, на головну сцену Лемківської Ватры на Чужыні, найважнішого фестивалю Лемків в Польщі, вышол особливий ансамбль. Все в кульмінаційній часті ватры організатори забезпечают групи, котры мають грати до танця. Головною задачою і того виступу мало быти лем порушати публику і нич більше. В тым же випадку ансамбль дал так чудачний концерт, очевидно, з грантовом підпором, призначеном на підтримання і розвиток лемківської достоменности, же на долго мал ем дост Михалова. В мой оціні, перекрочено вшыткы міры провокації і самоувірености. Ансамбль подібно зарахував вельо успіхів на «польськым вудстоку» і в інчых місцях. Сопоставлений был з парох люди, граючых на бубнах, гушлях, акордеоні, клярнеті, підлученых до мегаватожерных апаратів. В Михалові зачали рубати, выдаючи зо себе купету найгіршого сорта звуків.

Ясне, што не заграли нич по лемківскы. Слів в тій райбачці не было, а і так никто бы їх не дочул. Не выказали ся нияком русиньском, ачий лемкоподібном мельодийом. Повім більше, они не заграли ниякой мельодії барже скомпликуваной як пару простых акордів. Каждый свій «кавальчык» різали в еден і тот сам спосіб. Раз мінімально скорше, раз – кус помальше. Зато скуточні зопсули мі смак. Але публика шаліла. І до той чысто випадковий мішанины гуку і бубніня робила поспішну фізкультуру. Дорозуміл ем, же остаточний упадок лемківської культуры може так власні виглядати і скоро ся дїжду, коли выключно того рода «продукцію» будут пропонувати некомпетентны, маючы фатальний смак, складачы фестивального

програму. До того, же каждая бортачына, котра іде зо сцены ест легко гылтана Лемками, Русинами, то ем покус привыкнул. Як то в в співанці Млинарского – люде *тото лю-ууу-блят, люде тото ку-ууу-плат, лем голосно, лем на хама, нас оглуплят. Для сел, для міста, наука проста, вшыткы уж знають за што платят, каса дуркат.*

Того же дня, деси пополудни, для тых, што пришли послухати спокійнішых звуків, яким не треба ампліфікації електриком, продукуваном середньої велькости електровньом, а до того співають творы з барже розвиненом ленійом мельодії, а при тым презентуют штоси для ока, т.е. народны крої, заповіли ансамбль зо шарышского села – з Печовской Новой Веси. Хоц ест оно положене по сусідскы знаного і Русинам з Лемковины полонницкого села – Лютина, то члены группы представили выключно словацкій програм без деца русиньского. Чом? Зато, же могли. Были словацкым ансамблем зо словацкого села. Вымагати од них русиньскій репертуар было бы пересадам. Хтоси, якбач, подумал – шарышске, подібне дакус до нашого – люде ся не визнають. Не сама достоменніст на фестивалю ся рахує, мае быти розрывка. Чести Русинів і артистичного рівня михалівского фестивалю, як все успішні, боронил ансамбль **Барвінок з Камюнкы**, з незмордуваным Мартіном Карашом. Остало низко поклонити ся ім за тото..

2 Описуваны репертуаровы недорозумліня сут лем невеликом пробком того, на што роками мож позерати на меншыновых

фестивалю. Ціле намагання ся о програм, репертуар і рівен выступлюючых, ограничат ся лем до того, же дакотре другому повіло на ухо, што тот, або сес – здолят. Хто придумал выступ «Клезмафора» в Михалові? Ци лобби глухых того пропонувало? Не знатя. Никотрий заслужений для той справы ся не признає. Хто выпустил словацкій ансамбль на ватрянну сцену? – тото добрі знам.

В старым жарті зо серії про мудрых сельскых і немудрых містецкых – туриста захотіл напити ся молока. Зашол до газдыні, котра як раз доіла і звідує ся: – Газдынь, а вашы коровы кільки молока дают? – А дост байка ся доят... – А з пят літор выдоіте од коровы? – Выдою, без проблему од каждой едной, – А, повіджме, полне відро – десять літор? – Та... коли корова добра, то і десять даст. – А, припустме, два відра, то бы ся дало выдоіти од едной? – Та і три відра бы-м выдоіла, лем пане, тото уж сама вода буде.

Лемківскы гранты, призначены на пленеровы імпрезы, ріжного рода видавництва, дописы і авдиції, в принципах мали бы мати зміст в лемківскым языку. В роблений міністерством за публичны грошы акції промування меншыновых языків, при показі парох образків, пропагуючых лемківскоязычны виданя, звучала в підмазі українська співанка родом знад славной ріки Дніпр. Засуфлювала ей міністрови една з організацій, заслужена для презентування українскых співанок як лемківскы та в другу сторону. Великопольца, як знате то од Саса до Ляса. Влучили прями пренос до міністерияльного уха та схоснували го на благо української естрадовой творчости для свого народу. Осмішыли тым способом саму акцію промоції лемківского языка, міністерство, а найбільше себе. Очорнили Лемків. Але не Лемкы гранты ім дають.

Ци давно было ліпше? Ні, не было. На едній з бортнянскых ватр в вісемдесятих роках выступил польскій ансамбль *Varsovia Manta*. Група выконувала на сампонях і бубнах індіанську музыку просто з Перу. Што їх выступ мал мати спільного з Лемками? Ведуча програм поясняла, што грают они музыку гір. Правда, Кордильеры то тіж горы, высшы од Бескіда – *Кондор то птиця, Перу для Лемків не заграниця*. Гірскіст тамтых груп уж давно перевысшыла наше горуваня. Спасло Лемків може лем того, же андійска музыка перестала быти модна не лем на лемківскых сельскых фестивалю. Зникнула і сперед великомістецкых гандльовых центрів і метрополитарных стаций метра.

На русиньскых фестивальчыках тырват речений гандель – ты нашых закличеш до себе, мы твоіх запросиме до нас. Локальны спонсоры і підпорителі радо споможут, коли на сцену організаторы дадут выйти польськым газдыням в обовязково долгых бальовых сукнях. Репертуар ся не рахує. Для Лемків – каждый ест добрий. Грош до гроша і колося крутят ся. Українці в Ждьни преферуют выступы груп з України. Ім – подібно – ани гуляшу не треба, выступлят дармо. Декотры з них мають досправды лемківскій репертуар і приемні ся їх слухат. Могли

бы жадати і хоц лем з тисяч евро за выступ, до того оплачыня дороги і ночуваня. Чом не жадають? Лемківскій интерес виджу в тым, жебы зачали жадати. Менше остане на пребогату українізацію і на координацію такой задачы. Най бы добрий бізнес спланніл. Брак воды і посуха то в тым випадку для лемківской культуры выйде на хосен. Бавити ся будеме при своїй музиці.

3 Не лем істнуваня ест важне. Якіст того істнуваня, культурний рівен, передаваны ідейовы вартости, будуваня спільноты і лемківской самоідентифікації через одкликуваня до Будителів і русиньской етнічної символики творят лемківскій добротан (добре настроїня). Тот термін, хоснуваний в психології, має значыня і для сохраніня русиньской достоменности серед Лемків. Фестивалі сут нагодом до стріч зо знаємьма і до познаваня новых люди. В доінтернетовых часах были інституційом выміны поглядів на ріжны, в тым політичны темы. Днес, віст про тото, што еден при пиві здер русиньску фану, іде одраз до гамбокнижкы. Скандаличны захованя интересуют вшыткых. Постава, презентуваны Лемками – ні. Вечером пішол ем ся наїсти. Опротив мене сідило троє ватровичів в моім віку. Радили медже собом по польскы. Звідал ем ся, што ся ім любит на лемківскым фестивалю? Одповіли, же приходит дуже родини і знаємых, з котрыма ся можуть зыйти, бо сут Лемками. Та чом не гварите по свому, ци не знате? Знаме, повіли, і зачали прекрасным лемківскым языком оповідати, што пришли зо Шкляр.

А фестивальовы святкуваня мали бы задачу привернути рівновагу медже етнічном і культурном спадковином, багажом оставленным прошлыма генераціями а вызовами, котры ждуть каждого члена группы. Лем ясне закомунікуваня на лемківскых ватрах, подїях, в літературі, діяльности ансамблів і театру, на конец в русиньскых медиях тых вызовів, яки мали бы быти підниманы каждым з осібна членом группы – робит возможным розвиток, протидіє стагнації і соспільній дегенерації Лемків. Не дозволит ім зас вснути. Дикы колысаня в ритм планних звуків такого ефекту николи не принесут.

Лемківскій добротан то постерігане групом субъективне одчуття гармонії, поводжыня та самозадоволення, ачий щестя, котре ся бере з приналежности. Невельо ест таких, котры днес Лемковині грают побідну пісню. •

« А фестивальовы святкуваня мали бы задачу привернути рівновагу медже етнічном і культурном спадковином, багажом оставленным прошлыма генераціями а вызовами, котры ждуть каждого члена группы »

Неєднакый метер.

Голова Закарпатської обласної адміністрації явить ся як добрый демократ і чествователь людських прав, будьякой народности, бойовник проти дискримінації. Ходем так бы то могло вызерати, кідь собі чоловік прочігати, як зареаговав на антимадярьскы гесла, котры ображали мадярьску меншыну в Закарпатській області, але і мадярьскый народ цілково. Но подьме шумні попорядку.

Радікально правіцьовы сили знова раз мали чом робити бордель на улці. Ішло о неокруглый, а предці юбілей выголошіня Карпатської України. Оно не іде о то, ці округлый, або неокруглый, головно, же є чом выйти на улці і веце як дашто досправды святковати, то нагода пошырьовати своїм справованьом страх в очах многих жытелів. Но і в рамках того «святкованя» жертвов українських націоналістів стали ся теперь і Мадярі, котрым конечно український націоналіста выкричав, же хто они

суть. Кідь словацькы націоналісты кричать «Мадярі за Дунай,» то з погляду доброго українського націоналісту бы може Мадярі мали іти аж за Тису по цілій довжці напрямом на юг. То, же они самы, горды Українці, бы мали походовати аж десь за Львовом, то уж не є основне.

Интересне але не є тото, же націоналісты знова раз вышли і до улці Підкарпатя. Не є то першый, а істо ани остатній раз. Интересне не є ани тото, же на своїм святкованю атаковали Мадярів. Тото так само не є першый раз. Интересне є, яку позицію односно остатніх атаків на мадярьску меншыну має Геннадій Москаль, голова Закарпатської обласної адміністрації, дало бы ся повісти, першый муж області.

17-го марца 2016-го року почас засіданя Закарпатської обласної рады Москаль ведно із членами мадярьской партії КМКС попросили прокуратора, жебы рушав справу

«Україна собі мусить усвідомити, же европске прямованя, котре декларує, дотулять ся і прав меншын. Же в цивілізованих державах не можуть існовати ліпшы і гіршы меншыны»

На знімці Памятник Шандора Петефія в Ужгороді (фот. Богдан Гамбаль)

проти особ, котры выкликали дискриміначны гесла і ображали мадярьску народностну меншыну, а і мадярьскый народ цілково. Же то зробили членове мадярьской партії є нормалне, но демократ Москаль ня дакус несподівав. Може зато, же сам не мать єднакый метер односно народностных меншын.

Українскы націоналісты вже нераз атаковали і Русинів. А може омного веце як Мадярів. Вторгли і на засіданя русиньскых організацій, грозять Русинам, «en bloc» о них пошырюють же суть сепаратісты і будьшто, што бы робили Русины, знають означіти як «провокацію». Докінця провокацію ряджену з Москвы. І медії то переберають і пошырюють, што творить

о Русинах в очах жытелів незналых досправдовой сітуації злый образ.

Хоць Москаль пришов на Фестивал Червена ружа до Мукачева, докінця ся приговорив по русиньскы, або ся ходем намагав так приговорити, реальность є така, же ем од нього не видів жадну подібну реакцію односно Русинів, яку мав теперь односно ображаня Мадярів. Не видів ем, жебы офіціално выступив проти ображаня корінного народа на Підкарпатю з боку медій і націоналістів, не видів ем, жебы выступив проти будьякой акції, котру зробили націоналісты проти Русинів і думам собі, же ся ани того не дочекам. Притім є Геннадій Москаль першым мужем регіону і його слово на обрану Русинів бы могло мати свое значіння. Кідь не в очах тых, котры

ображають, ходем в очах тых, котры суть ображаны.

Навспак, в тых самых днях, коли охранные Мадярів, дасть інформацію медіам, же на Підкарпатя ся готують на кінцю марца, або зачатком апріля, «промосковскы» евродепутаты, котры хотять в регіоні досліджати вопрос Русинів, і як медії пишуть, у Москаля то называють «русиньсков провокаційов». Докінця ся за інформаціями його пресовой службы у нього боять, же вопрос Русинів бы ся міг внести до увагы Европского парламенту. Но і то бы было якбач барз плано.

Плано бы то не было в очах демократа, чоловіка, котрый досправды чествує людей будьякого народностного походжіня, котрый чествує людскы права і европскы демократічны штандарды. Плано то може быти лем про тіпичного українського політика, котрый, будь бы што не было, буде тримати київску лінію політкы односно Русинів. І то є велика хыба.

Україна собі мусить усвідомити, же европске прямованя, котре декларує, дотулять ся і прав меншын. Же в цивілізованих державах не можуть існовати ліпшы і гіршы меншыны, же не може існовати, жебы меншына не была визнана, і же проблем не є то, же вопрос Русинів ся може дістати до Европского парламенту, але же ся якбач мусить дістати аж там, бо Київ тот вопрос сістематічно і довгодобо ігнорує. Україні треба знати, же в області прав меншын мусить быти єднакый метер про выштыкых. І же обгайовати ображаних і утискованих треба выштыкых. Нелем Мадярів, або даяку іншу меншыну, котра нам пасує, покля на тоту другу ся може шмарити выштык бруд світа. ●

Кінцом 2015 рока на лемківськым музичным рынку вказала ся нова платня, выдана Стіваришыньом Руска Бурса в Горлицях. Є то перша, по демо-альбомі, платня ансамблю Дуляровы Братя, якій на сцені істнує уж 10 років і є знаний не лем лемківській публиці. Ансамбль тот, окрема камеральных концертів в клюбах, фестивальных выступів, заграл тіж в великих польских медиях в єднім з популярных програмів, котрий має на цілі промування неідкрытых талантів, де отримал позитивны опіні юрорів. Лідер ансамблю, Мирослав Дзюбина – Лемко, все в свій музичний програм вводил народну лемківську музику, котру анранжувал подля власных музичных смаків. Глубокій бас вокалісты і лідера ансамблю захопил навет єдну з найбарже знаных польских музичных критиків і спеціалістку од емісії голосу Ельжбєту Запендовску.

На платни, як сама ей назва вказує – *Дуляровы братя і приятелі*, окрема членів ансамблю (Мирослав Дзюбина, Ярослав Гавор, Кжыштоф Міка і Петро Криговскій) выступили тіж інчы заприяжены з ансамблем артисты: Єва Лучейко (спів), Войцєх Гуліс (басова гітара), Мирослав Богонь (акоредон), Вартолімій Вільчек (гушлі), Лукаш Гурскі (перкусийны інструменты) і Пшемислав Сокул (трубка).

На кружку находиме 12 ріжних творів. Сут то співанкы з народной лемківской музыки як тіж авторскы творы лемківских не лем сучасных писменників і поетів. Сут то межде інчыма: Іван Русенко, Семан Мадзелян, Штефан Лукацко і Петро Муриянка, котрий в теперішнім періоді стал ся єднім з найбарже інспіруючих артистів для ріжного рода музыків, котры вводят в свій репертуар його творчіст. Петро Муриянка, як тіж Ярослав Трохановскій, сут тіж авторами музыки до поєдных творів, які находят ся на платни. Вшиткы співанкы сут зааранжуваны през ансамбль подля своїх концепцій. Загальні переважають ритмы музыки латіно, босса нова, але найдеме тіж гідні музыки денс, ачий дашто в виді денсової балады, як і свінг. В тот спосіб платня може порываты нас до гулянкы од шаленой по деликатной плясанкы на паркеті. Мельодіі скоро впадають в уха, зато приемні буде ся їх слухало так на штоден, як і од свята.

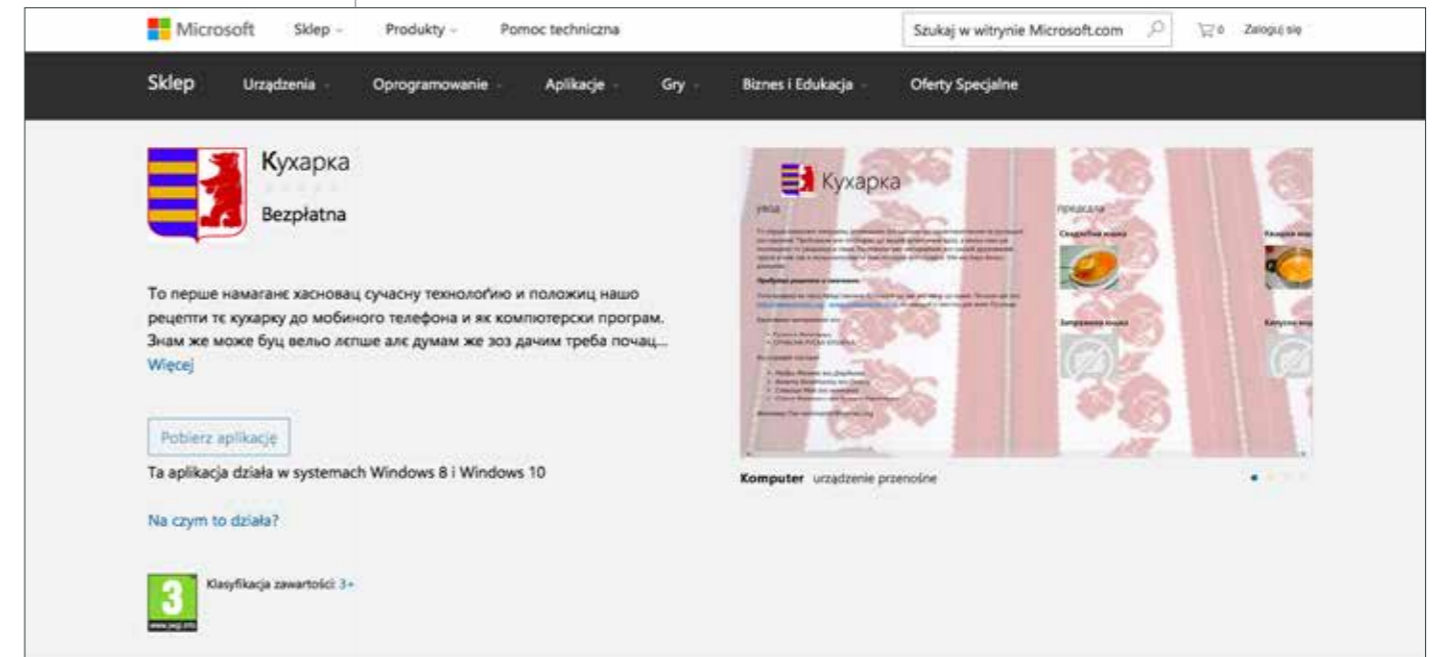
Тішит популяризування през сучасны лемкіскы ансамблі поетичкой творчости. В тот спосіб є она хытро шумглювана навет тым найбарже опорным на літературу Лемкам в приступній для них формі.

Мі, особисто, як фанці мужских басів, бракнуло выразительного іпнотизуючого глубокого голосу Мирка, котрий был барже експонуваний, хоц бы і вчас концертів на живо. Женьскій додаток в знаных нам перше версиях демо творів таких як *Ой там на горі*, *Підманула ци Лісом лісом* де голосу ужычыла Сусанна, выдатна українська вокалістка, котра співат тіж лемківську музику, барже прикрасил Дуляровы аранжації, як тоты, котры чуєме на теперішній платни.

Платня лучыт старе з новым, што вказує, же музыка не знат границ, може ся зо собом переплітувати і быти універсальном та понадчасовом. ●

Дуляровы Братя.

Моніка Тылявска
nastka@lem.fm

Аплікація «Кухарка» доступна для хоснувателів систему Віндовс.

Севериян Косовскій
seweryjan@lem.fm

Днешній світ помалы одходить од традиційных форм і радше зосереджат ся на вшиткым, што мобільне, функціональне, або мінімалістичне, што подиктуване скорым розвитком інтернету і технологій. І Русины зрозуміли, же мусят іти тым путем і в вельох просторах, жебы дотерти до як найвекшого чысла люди, зачынають хоснувати тоты можливости, котры нам приносят віртуальний світ. Єдним з таких форм є нова аплікація, котра остала приготовлена через Русинів з Войводины. То аплікація, котрій в офіціалным склепі Microsoft остал даний наголовок в русиньскым языку пн. *Кухарка*.

Як можеме прочитати в опісі аплікації – то перша проба схоснування сучасной технології для переданя рецептур на русиньскы стравы, популярны посеред Русинів Панонії, до мобількы, або компютера. Авторы програму *Кухарка* критичні підходять до свого проекту і в войводиньскым стандарді русиньского языка застерігают: Знаем же

може буц вельо лепше але думам же зоз дачим треба почац. Попри тым, звертают ся з просьбом до вшиткых, што схоснуют іх аплікацію, жебы свої заувагы писали на webmaster@rusnaci.org. Поможут они в приготовліню будучых версій аплікації.

Джерелом рецептур сут друкуваны позиції: «Рускій календар» і «Сучасна руска кухарка», а фотографії, образуучи вид даной стравы, прислали ріжны хоснувателі. В аплікації находят ся рецептуры на полькы (ріжного рода юхы: з капусты, квашена), головны стравы (капуста зо шкварками, капустяникы, перогы) і лакоткы. Хоц єст іх іщы невельо, то сама ідея – популяризувати русиньску кухню тым каналом, напевно заслугує на увагу. Попри тым, в аплікації находят ся мотузкы, одсылаючы до сервісу YouTube, котры ведут нас до записів відео, вказуючих напр. як зробити паску, або домашню різанку.

Аплікація *Кухарка* має тіж свої ограничыня, понеже дедикувана єст лем на мобількы, таблетки і компютеры з операційным системом Windows (в версиях 8 і 10). Мож ей побрати дармо з офіціального склепу Microsoft. ●

Події в найблизшым тыжні:

1

05.04.2016

«Руснаковиця»
Retro cult club, Кошыці

Організація Молоды.Русины просит на Руснаковицю – дискотеку про молодых Русинів, але як заявляють організатори, радо можут в ней взяти участ і приятелі молодых Руснаків та други гості. Музыку буде міксувал DJ Мілан Кнапик. Вступне – 15 €, члены організації Молоды. Русины – знижка 50%. Білеты мож резервувати через інтернет.

07.04.2016

«Сакрум і профанум» – конференция
Ряшівській Університет, Ряшів

Наукова конференция, котрой організатором сут Стваришыня для Розвитку і Промоції Підкарпатя ПроКарпатія та Ряшівській Університет – Заклад Архітектуры Краєвиду. Ведучым програмовой рады конференції єст др габ. інж. арх. Піотр Паточка, проф. РУ.

07.04.2016

Концерт Ігоря Куцера в Топольчанах
Stúdio SKDK, Топольчаны

2

06.04.2016

35. Науковий семінар
карпаторусиністики
Пряшівській Університет, Пряшів

З доповідю на тему «Мала война в марцу 1939 і зачаток другой світовой войны про підкарпатських Русинів» выступит доц. др Ігор Шніцер. Початок о 12.00 год. в засідальни Consilium maius ПУ. В програмі семінара буде презентация найновшых видань з карпаторусиністики.

06.04.2016

«Тяпаковці» в ТАД
Театр Александра
Духновича, Пряшів

Пряшівській Театр Александра Духновича просит на свою Велику Сцену, на котрій представит пєсу «Тяпаковці». Початок о 19.00 год.

6

08.04.2016

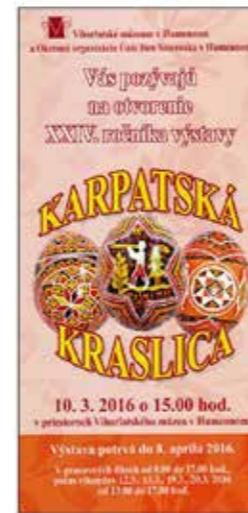
Концерт Ігоря Куцера
в Банській
Щавниці
Archanjel caffe
bar, Банська
Щавниця

7

08.04.2016

«Карпатьяска писанка» –
конец выставки
Выгорлятскій
Музей
в Гуменным

Кінчыт ся выставка карпатьяска писанок, котра была одкрыта 10. марца 2016 р. Організаторы: Выгорлятскій Музей в Гуменным ведно з Унійом Жен Словації.

10

09.04.2016

Концерт Ігоря Куцера в Жіліні
EMÓCIA Gallery
and Caffè club,
Жіліна

09.04.2016

«Москва–Петушки» в ТАД
Театр Александра
Духновича, Пряшів

Пряшівській Театр Александра Духновича просит на свою Малу Сцену, на котрій представит пєсу «Москва–Петушки». Початок о 19.00 год.

8

09.04.2016

We Are All Warhol's Children – Вшыткы сме діти Варголя – прелекция
Westmont Public Library, Вестмонт,
ш. Мішіген, ЗША

Карпаторусинське Общество, одділ Лейк-Мішіген, просит на прелекцию «We Are All Warhol's Children; Andy and the Rusyns» – «Вшыткы сме діти Варголя; Енді і Русины». Прелегентком буде др Елейн Русинко, котра розповіст про достоменніст Варголя і влияня русинського походжыня на його особу. Початок од 13.00 год. за локальным часом.

9

09.04.2016

Проекция фільму «Осадне»
Philadelphia City Institute, Філядельфія, ш.
Пенсильванія, ЗША

Карпаторусинське Общество в З'єднаных Штатах Америки просит на проекцию фільму «Осадне». Початок події од 13.30 год. за локальным часом.

11

10.04.2016

«Полепетко» в ТАД
Театр Александра Духновича,
Пряшів

Пряшівській Театр Александра Духновича просит на свою Велику Сцену, на котрій представит пєсу «Тяпаковці». Початок о 16.00 год.

12

Скоропис

забав, весіль, переглядів, фестивалів, гітпарад і інших музичних стріч. Перша пропозиція пришла гу нам... Ні, не з Чырча, лем з Пряшова. Европа не любить монополю в жадній обшыри і мат на тото добрі фунгуючы законы, поясняючы, же ріжнорідніст розвиват рынок і творит го барже конкуренційным (на втіху консументам).

Перманентна інвігіляція почтовых конт медияльной групи ЛЕМ.фм довела до того, же інформація о першій музичній пропозиції з Пряшова на ГІТ 2016 вытекла до соціальных медий. Перестерігаме десятки чырчаньскых ансамблів і хочеме намовити, жебы на всякій случай зложыли до европейскых урядів потрібны документы, беручы за взір охорону будженого овечого сыра (іде ту, по правді, о два сыры: польскій oscurek і словацкій oštiepok). Хоц оба смакуют так само, подля европейскых законів сут так од себе далеко, як тзв. Русины-Українці з західніх споконвічних українських етнічних територій і Русины з цілой Карпатской Руси. Патент на своерідний чырчаньскій музичний стиль дозволит на контролюваний правом монополь русиньской музыкы денс з Чырча і даст ім правну протекцію од інгеренцій нечистоты чужых, пряшівскых звуков. І то на европейском рівні! (Вертаючы до порівняня сыра і етнічных справ – в обох примірах іде о процес буджыня і правильного добераня будителів).

Тягнут нашого русиньского Андрийка, і тягнут. З єдного кінця світа – в другій. Або бодай ся ним інспіруют. Як бы не мали своїх артистів до інспірації. В першым номері тыжденника ЛЕМ.фм+ давали сме інфо, же зятягнули до Варшавы. Знаме іщы, же зятягнули до Кракова. Лем памятайте – Варголь ест наш, наш, наш! Наш русиньскій! Своі серіграфії робил подля старой русиньской методы, його пес брехал по русиньскы, а на патефоні мал награний русиньскій черкіт потічка з русиньской Миковой, одкале была його русиньска родина. Навет українська Вікіпедія (!) пише, же то Русин, хоц іщы без консеквенції причыслят го до катеґорії українскых артистів. Комінтерн, рішыньом більшоости голосів, потвердил, же Русинів неє і не было, то може тепер, в рамках декомунізації, ідучы слідом Вікіпедії, українскы власти рішат, же Русины были, сут і будут. Але гу тому рекомендуеме не хоснувати енциклопедію, редагувану інтернавтами, а слова Александра Духновича, котры вчера, днес і, надійме ся, заран – все актуальны.

На пілніч од Карпат мало ся діє, ачий нич, бо - як уж сме написали выже і в ввводным до тыжденника слові - всяди піст. Кед бы не сенсацийны вісти, же вшиткы зачали ся (об)є... (уфф, але бы-м написал) – (об)єднувати, та не было бы о чым писати. Піст мине, як і вшитко минят. І на Лемковині зачнут ся весіля, забавы, фестивалі, перегляды і інчы міцны пункты того сезону. Надіеме ся, же не лем такы, бо тота сторона, звана «Скорописом», як раз, і гу тым вістям нам послужыт.

Демко Трохановскій
demko@lem.fm

Русины світа одсвяткували Пасху. Правда – не вшиткы і не всяди. Радістным праздником тішыли ся тоты, што ідут григорияньскым календарьом. Помалы перестає мати значыня понятя «нашы» і «не нашы» свята, тепер вшиткы сут уж нашы. Великодні дзвоні і – а може предовшыткым – выстаюча з коша кобаска, несена на посвячынн григориянами, могли розсердити декотрых юлиянів, будучых од трьох тыжнів такой лем о хлібі і воді, концентруючы ся на пістній задумі. Розсердженым підповіме, же можут ся перенести на Бачваньску Русь в Войводині. Там, залежні од парохії, обовязує або григорияньскій, або юлияньскій календар, т.є. мобільний человек сам сой може выбрати дату, коли хоче святкувати Великден.

Іщы ліпшы календарьовы розвязаня фунгуют на Пряшівскій Руси. Нич долов прочытате о музичных міксах – гітах найближшого сезону, тепер перенесме ся до Гуменного, де мікс літургічных календарів стремит гу перфекції. Не нашли ей тоты, што давно пропонували постійну дату Великодня, напр. в другу неділю квітня/апріля (она дальше выпадє інакше в юлияньскым і григорияньскым календарях), ани тоты, што прібуют підповісти вшиткым християньскым віроісповіданям святкувати о єдным часі. Як нам доносят, гуменьска православна парохія пропонує вірным празднувати Великден за новым стильом, а кед він не зыйде ся зо старым (бо і такє часом быват), вертат до пістного порядку богослужынь. Но і што з того? Єдного рока, в протягу двох тыжнів (в тым в двох примірах – ден по дньови) был ем на штырьох Маланках, жебы, як знаме, витати тот сам Новий Рік. Кажду наступну Маланку переживал ем двараз міцнійше.

Кобаска – кобаском, хрін – хріном, але декотры Русины на Словації, з причыны кінця пістного періоду, уж зачали плянувати весняны забавы і гулянкы, што може іщы барже розсердило тых выже розсердженых. Оживил ся тіж денсовий музичний рынок. На е-майльову почту радия ЛЕМ.фм уж приходят першы новы фольк-міксы, будучы заповідю трендів найближшого сезону

A close-up portrait of a middle-aged man with thinning brown hair, smiling slightly. He is wearing a dark suit jacket, a white dress shirt, and a red patterned tie. The background is a plain, light blue-grey color.

« О[б'єднання] Л[емків] за 20 гроши
мусіло звернути цілу дотацію за
програму. 'Кичері' обіцяли, та не
дали, а 'Руска Бурса' в Горлицях може
розчисляти ся штири роки до заду,
даючи звіт 'дістали-зме 1 000 000 зл.
і видали-зме 1 000 000' і є прийнято »